

Savivalda Panevėžio mieste

1940–1941 metais

Elena Markuckytė

1940 metų birželio 15 dieną į Lietuvą įžengė okupacinė Raudonoji armija. Buvo kuriamas sovietinės okupacinės valdžios aparatas, Lietuvos valstybės įstatymai keičiami sovietiniais. 1940 m. birželio 26 d. Lietuvoje legalizuota komunistų partija. Birželio pabaigoje – liepos pradžioje pakeista dauguma apskričių viršininkų, kriminalinės ir saugumo policijos viršininkų, policijos vadų, miestų burmistrų. Okupacijos sąlygomis visuomenė išgyveno aštrius socialinius pokyčius. Sumaištį kėlė prasidėjusi nacionalizacija, dėl to vadinamųjų *nedarbo elementų** gyvenimas tapo žymiai sunkesnis. Tam tikri pokyčiai pirmosios sovietinės okupacijos metu vyko ir savivaldos sistemoje. Savivaldybės esminis uždavinys – derinti vietos bendruomenės interesus su valstybės interesais, spręsti vietos gyventojų socialines, buitines problemas, tuo palengvinant centrinio valdžios aparato darbą. Okupacijos sąlygomis šis uždavinys, be abejo, buvo įgyvendinamas žymiai sunkiau, kadangi teko vykdyti okupacinės valdžios nurodymus, savivalda buvo nepilna, tikrai dalinė. Šalyje vykę procesai neaplenkė ir Panevėžio miesto. Iš įvairių dokumentų matome, kad Panevėžys ir toliau įvardijamas kaip pirmaeilis miestas. Miestų vykdomieji komitetai visoje šalyje buvo keturi: Kauno, Šiaulių, Vilniaus ir Panevėžio. Tai – respublikinio pavaldumo vykdomieji komitetai. Tu-

* Nedarbo elementas to meto terminijoje reiškė asmenį, besiverčiantį privačia veikla ir naudojantį samdomą darbo jėgą.

rimais duomenimis, pirmosios sovietinės okupacijos metu Panevėžyje, neskaitant kariuomenės, gyveno 37 tūkstančiai gyventojų¹.

Rengiant šį pranešimą, daugiausia remtasi Lietuvos centriniame valstybės archyve esančiais Panevėžio miesto savivaldybės (vėliau – vykdomojo komiteto) dokumentais (f. R-298 ir f. 1264). Nemažai medžiagos rasta ir minėtojo archyvo 404 fondo 976-ojoje byloje „Panevėžio miesto Tarybos ir burmistrų nutarimai“. Archyvuose išlikusi medžiaga fragmentiška, o tai labai apsunkina kai kurių savivaldos klausimų nagrinėjimą. Spragoms užpildyti remtasi ir to meto pagrindinio šalies dienraščio „Tiesa“ publikacijomis. Cituojant dokumentus, stengtasi išlaikyti autentišką, pirmojo sovietmečio dvasią atspindinčią kalbą.

Savivaldybės etatai ir struktūra 1940–1941 metais

Beveik visą nepriklausomos Lietuvos laikotarpį – nuo 1924 metų – Panevėžio miesto burmistru buvo Tadas Chodakauskas. Jis šias pareigas ėjo iki 1940 m. birželio, kai Lietuvos gyvenimą sujaukė sovietinė okupacija. 1940 metų vasarą laikinai burmistro pareigas ėjo Vladas Kličmanas, tuometinis Panevėžio elektrinės direktorius. Jau 1940 m. birželio 25 d. Vladas Kličmanas pasirašė potvarkius dėl viešųjų darbų. Greitai, 1940 m. liepos 10 d., naujoji okupacinė valdžia burmistru paskyrė Romualdą Adžgauską. Jis, anksčiau buvęs valstiečių liaudininkų partijos narys, atvyko iš Alytaus. Kurį laiką liko dirbti tas pats savivaldybės sekretorius Jonas Varevičius. 1940 m. liepos 31 d. vidaus reikalų ministras patvirtino Panevėžio miesto tarybos 1940 m. liepos 15 d. nutarimus dėl Panevėžio miesto savivaldybės etatų pakeitimo ir jų skaičiaus padidinimo². Burmistras R. Adžgauskas ir miesto taryba nutarė padidinti Panevėžio miesto savivaldybės etatų sąrašą burmistro padėjėjo etatu, skiriant jam 700 Lt/mėn. atlyginimą³. Pagal tą patį nutarimą elektros stoties ve-

¹ Susirašinėjimas einamaisiais klausimais. 1941 m. sausio – kovo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 29, l. 273.

² Savivaldybių departamento aplinkraščiai. 1940 m. sausio – rugsėjo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 1. l. 36.

³ *Ten pat*, l. 35.

dėjo etatinis atlyginimas sumažintas nuo 1 000 iki 650 Lt/mėn., kadangi „iki 1940 rugpjūčio 15 d. elektros stoties vedėjas ėjo ir burmistro padėjėjo pareigas, tad gaudavęs atitinkamą darbui atlyginimą“⁴. Burmistro padėjėju paskirtas Jonas Jurašas.

1940 m. rugpjūčio 22 d. Vidaus reikalų ministerijos Savivaldybių departamentas patvirtino Panevėžio miesto tarybos nutarimą dėl savivaldybės tarnautojų etatų sąrašo papildymo: Socialinės apsaugos ir sveikatos skyriuje patvirtintas skyriaus vedėjo padėjėjo etatas su 350 Lt/mėn. dydžio atlyginimu⁵.

Vidaus reikalų ministras V. Knyva nuo 1940 m. liepos 1 d. Panevėžio miesto burmistru nustatė atlyginimo minimumą – 1 000 Lt/mėn. Burmistro padėjėjui nustatytas 700 Lt/mėn. atlyginimas⁶. Tuo tarpu nepriklausomos Lietuvos metais Panevėžio miesto savivaldybės burmistras T. Chodakauskas gaudavo 1 650 Lt/mėn., sekretorius J. Varevičius 700 Lt/mėn. atlyginimą. 1940 m. sausio mėnesio duomenimis, Panevėžio miesto savivaldybėje buvo 83 etatai. Pirmosios sovietinės okupacijos metais dirbančiųjų miesto savivaldybėje skaičius nuolat augo.

Tarnautojų sąrašė 1940 m. birželį randame 123 įvairių pareigybių tarnautojus ir savivaldybės įmonių darbuotojus⁷. Tarnautojų sąrašė, sudarytame liepos mėnesį, – 96 etatai. Burmistro pareigas nuo 1940 m. liepos 10 d. oficialiai ėjo Romualdas Adžgauskas, jo padėjėjas nuo 1940 m. liepos 15 d. buvo Jonas Jurašas. Septyni nauji etatai patvirtinti elektros stotyje: dviejų šaltkalvių, keturių montuotojų padėjėjų bei raštininko⁸. Vardinis savivaldybės tarnautojų ir įmonių darbuotojų sąrašas pateikiamas 1-ojoje lentelėje (žr. priedą).

1940 m. rugpjūčio 15 d. Panevėžio miesto tarybos protokolu Nr. 13 buvo papildyti ne tik miesto savivaldybės, bet ir miesto savivaldybės vaistinės etatai. Miesto savivaldybėje nuo 1940 m. liepos 15 d. patvirtintas metrikacijos apylinkės sekretoriaus etatas, jam nustatytas

⁴ *Ten pat.*, l. 37.

⁵ *Ten pat.*, l. 38.

⁶ *Ten pat.*, l. 41–42.

⁷ Panevėžio miesto savivaldybės tarnautojų įnašų pensijų fondui sąrašai 1940 m. sausio – rugpjūčio mėn. (toliau – įnašų pensijų fondui sąrašai), LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 9, l. 35–38.

⁸ *Ten pat.*, l. 50–52.

380 Lt/mėn. atlyginimas, o miesto savivaldybės vaistinėje patvirtintas tarnaitės etatas⁹. Tokiame pat tarnautojų sąraše, sudarytame rugpjūčio mėnesį, nurodoma, kad savivaldybei priklausančiose įmonėse dirba 101 žmogus. Nuo rugpjūčio 16 d. patvirtinti nauji darbuotojai: metrikacijos apylinkės sekretore paskirta Irena Musteikienė, Sveikatos skyriaus vedėju – Leiba Garbas; vaistinės personalo sąrašas papildytas dviem etatais: sargo ir vedėjo padėjėjo¹⁰.

1940 m. rugsėjo 7 d. prie Panevėžio miesto savivaldybės įsteigtas Butų skyrius su dviem tarnautojų etatais: skyriaus vedėju su 400 Lt/mėn. dydžio atlyginimu ir skyriaus raštvedžiu su 320 Lt/mėn. dydžio atlyginimu¹¹. Butų skyriaus vedėju paskirtas Julius Buika, raštvedžiu – Ruvimas Davidovas. Darbo biržos vedėju tapo Augustas Sereika, po reformos paskirtas miesto vykdomojo komiteto pirmininku. Nuo 1940 m. rugsėjo 14 d. miesto savivaldybės etatų sąrašas papildytas priešmokyklinio, mokyklinio bei prieglaudų vaikų medicinos priežiūros gydytojo etatu su 500 Lt/mėn. atlyginimu¹². Darbą miesto savivaldybėje pradėjo gydytoja Ona Ronkienė. Rugsėjo mėnesio sąraše buvo 102 etatai¹³, o štai spalio mėnesio sąraše – 94 tarnautojai ir darbininkai: nebėra nuovados viršininko padėjėjo, suimtųjų namų sargo, socialinės apsaugos skyriaus viršininko, adresų biuro registratoriaus, dviejų milicininkų ir vyr. milicininko¹⁴.

1940 metų lapkričio mėnesį visoje Lietuvos teritorijoje vyko sovietinė administracinė reforma. Vietoje burmistrų įvedama vykdomųjų komitetų pirmininkų pareigybė. 1940 m. lapkričio 13 d. Panevėžio miesto vykdomojo komiteto pirmininku skiriamas buvęs valstiečių liaudininkų partijos narys Augustas Sereika. Jo pavaduotoju tapo Povilas Kuolinis, sekretoriumi – Ruvimas Davidovas. Panevėžio miesto inžinieriumi 1941 m. paskirtas Karolis Reisonas, būsimasis Panevėžio

⁹ Savivaldybių departamento aplinkraščiai. 1940 m. sausio – rugsėjo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 1, l. 44.

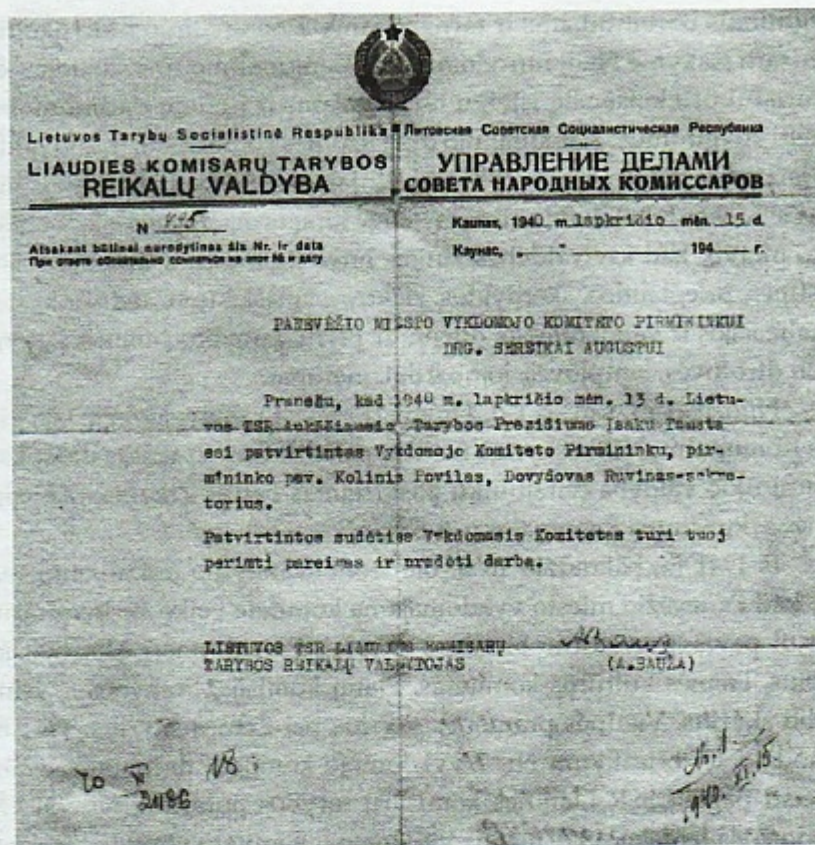
¹⁰ Įnašų pensijų fondui sąrašai, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 9, l. 57–58.

¹¹ Savivaldybių departamento aplinkraščiai. 1940 m. sausio – rugsėjo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 1, l. 47.

¹² *Ten pat*, l. 49.

¹³ Įnašų pensijų fondui sąrašai, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 9, l. 60–62.

¹⁴ *Ten pat*, l. 70–71.

Raštas, kuriuo Panevėžio miesto vykdomojo komiteto pirmininku skiriamas buvęs valstiečių liaudininkų partijos narys Augustas Sereika. PKM GEK 5758 R 3060.

miesto burmistras vokiečių okupacijos metais. Jau 1940 m. lapkričio 21 d. LSSR Komunalinio ūkio liaudies komisariatas kreipiasi nebe į burmistrus ir savivaldybes, bet į miestų ir apskričių vykdomuosius komitetus bei komitetų pirmininkus¹⁵.

LSSR Liaudies komisarų taryba 1940 m. lapkričio 26 d. nutarė kelti

¹⁵ Savivaldybių departamento aplinkraščiai. 1940 m. sausio – rugsėjo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 1, l. 25.

atlyginimus darbininkams ir tarnautojams. Komunalinio ūkio liaudies komisaro įsakyme Nr. 8 nurodoma visų Komunalinio ūkio liaudies komisariatui priklausančių įstaigų tarnautojams ir įmonių darbininkams pakelti atlyginimus: Komunalinio ūkio liaudies komisariato ir savivaldybių įstaigų tarnautojams – 20%, vidutiniajam ir žemesniajam personalui – 50%, skerdyklų darbininkams – 35%, kinų tarnautojams – 20%. Iš šio rašto matyti, kad savivaldybės žinioje buvo ligoninės ir ambulatorijos, vaistinės, prieglaudos, skerdyklos, elektros, susisiekiimo, sodininkystės, kanalizacijos ir vandentiekio, durpių ir plytų gamybos įmonės, betono, stalių dirbtuvės, lentpjūvės, lombardai, malūnai.

Nuo 1941 m. sausio 1 d. Panevėžio miesto savivaldybėje įsteigiamas Komunalinio ūkio skyrius (vedėju paskiriamas Vytautas Žaldokas) ir Butų ūkio valdyba (viršininku paskiriamas Petras Zikaras). Abi šios įstaigos įkurdintos Ramygalos g. 4-6¹⁶.

Iš 1941 m. balandžio 10 d. biudžeto svarstymo dokumentų matyti, kad Panevėžio miesto vykdomajame komitete veikė šie Bendrajam skyriui pavaldūs vietinio biudžeto skyriai: Prezidiumas, Metrikacijos skyrius, Fizinės kultūros komitetas, Planų komisija, Prekybos skyrius, Darbo skyrius, Vietinės pramonės skyrius bei Žemės skyrius. 1941 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. 7 vykdomojo komiteto darbuotojų etatai pakeisti pagal LSSR Liaudies komisarų tarybos nutarimą Nr. 238 (žr. priedo 2-ąją lentelę). 1941 metais vykdomojo komiteto vietinio biudžeto Panevėžio miesto Bendrasis skyrius turėjo 33 darbuotojų etatus, mėnesinio uždarbio mokes fondas buvo 14 715 rubliai¹⁷.

Kiti penki vykdomojo komiteto skyriai buvo nevietinio biudžeto ir pavaldūs Finansų skyriui: Liaudies švietimo, Sveikatos apsaugos, Socialinio aprūpinimo, Komunalinio ir butų ūkio skyriai bei Vidaus liaudies komisariato vietiniai organai¹⁸.

Iš rašto „Vietinių biudžetų 1941 m. finansuojamų įstaigų tinklas,

¹⁶ Susirašinėjimas einamaisiais klausimais. 1941 m. sausio – kovo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 29, l. 123.

¹⁷ Susirašinėjimas darbininkų ir tarnautojų įdarbinimo klausimais. 1941 m. sausio – kovo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 26, l. 44.

¹⁸ *Ten pat*, l. 1.

etatai ir kontingentai“ matyti, kad Panevėžio mieste 1941 m. buvo: 7 vaikų darželiai, 12 pradžios mokyklų, 3 felčerių sveikatos punktai įmonėse; veikė 1 pieno virtuvė, 4 invalidų ir chroniškai sergančių suaugusiųjų namai. Nurodoma 30 gydytojų etatų poliklinikose, ambulatorijose, gydymo punktuose ir dispanseriuose, 2 gydytojų etatai odos ir venerinių ligų dispanseryje, 1 etatas sveikatos gydymo punktuose įmonėse, 1 medicinos personalo etatas greitosios pagalbos stotyje, 1 etatas (3 padėjėjai) valstybinėje sanitarijos inspekcijoje. Po 2 etatus skirta tuberkuliozės dispanseryje, motinos ir vaiko konsultacijoje bei vaikų ambulatorijoje, po 1 etatą – pieno kontrolės stotyje bei sanitarinėje epideminėje stotyje. Mieste buvo 1 personalinis pensininkas, 239 invalidai, 10 karo invalidų šeimų¹⁹.

Žvelgdami į Panevėžio miesto savivaldybės, o vėliau – vykdomojo komiteto tarnautojų sąrašus, pastebime, kad nebuvo didelės kadru kaitos, nemažai liko ir nepriklausomos Lietuvos laikų savivaldybės darbuotojų. Tai liudija ir tokio turinio dokumentas:

Protokolas Nr. 47, 1941 m. kovo 18 d.

SVARSTYTA: apie paskirimą drg. K. Linkevičiaus finansų skyriaus vyr. buhalteriumi.

NUTARTA: turint galvoje, kad buv. miesto savivaldybės buhalteris K. Linkevičius ligi finansų sk. organizavimo faktinai ėjo finansų sk. vedėjo pareigas, yra išklauses finansų skyrių buhalterių seminarą, yra senas prities buhalteris ir dabartiniu laiku savo darbą atlieka sąžiningai ir lojaliai, Vykdomasis Komitetas nutarė drg. Kazimierą L i n k e v i č i ū paskirti finansų sk. vyr. buhalteriumi ir prašyti Finansų Liaudies Komisariatą šį paskirimą tvirtinti.

Pasirašo Vykdomojo komiteto Prezidiumo pirmininkas Sereika²⁰.

Žinoma, tam tikra sovietinė kadru politika buvo vykdoma vien jau dėl to, kad aukščiausi sovietinės valdžios Lietuvoje pareigūnai kritikos vykdomiesiems komitetams negailėjo. 1941 m. sausio 4 d. Liaudies komisarų tarybos sušauktame apskričių ir miestų vykdomųjų komitetų pirmininkų suvažiavime Liaudies komisarų tarybos pirmininkas M. Gedvilas, kalbėdamas apie kadru parinkimą, nurodė, kad „paren-

¹⁹ *Ten pat*, l. 59–61

²⁰ Panevėžio m. VK privalomieji įsakymai ir nutarimai. 1940 kovas – 1941 birželis, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 21, l. 77.

kant žmones reikia būtinai žiūrėti ir jų sugebėjimų, o ne imti kas papuola ir kaip papuola. Taip pat reikia daugiau moterų įtraukti į kūrybinį darbą, nes tai dar visai nepaliestas žmonių kontingentas. <...> ir kova su biurokratizmu turi būti negailestinga, antraip geriausi nutarimai, priimti centre, neturės jokios vertės, jeigu juos palaidos stalčiuose“²¹. 1941 m. pradžioje A. Sniečkus, kalbėdamas apie LKP (b) CK darbą ataskaitiniame pranešime V LKP (b) suvažiavime, teigė: „turime pažymėti, kad darbo stovis ir pati Vykdomųjų komitetų sudėtis dar labai silpna, o visoje eilėje vietų užteršta socialistinei santvarkai priešingais žmonėmis. Liaudies komisarų taryba dar nepakankamai vadovauja apskričių ir miestų Vykdomųjų komitetų darbui“²².

Finansų liaudies komisarą 1941 m. balandžio 26 d. pasiekė Panevėžio miesto vykdomojo komiteto pirmininko Augusto Sereikos raštas: „Prašau kaip galima greičiau paskirti Panevėžio Miesto Vykdomojo Komiteto Finansų skyriui vedėją, nes buvusias vedėjas Jankauskas, kaip netinkamas dėl politinės praeities, nuo š. m. balandžio 15 d. iš vedėjo pareigų atleistas ir nuo to laiko Finansų skyrius liko be vedėjo, o kito kandidato nėra“²³.

Miesto ūkis

Miesto, kaip ir visos šalies, ūkis buvo valdomas centralizuotai. Savivaldybės viena svarbiausių veiklos sričių – miesto ūkio tvarkymas, gaunamų lėšų tikslingas paskirstymas. Šia kryptimi dirbo ir pirmosios sovietinės okupacijos metu veikusi miesto valdžia.

Iš 1940 m. LSSR Panevėžio miesto žemės ūkio apskaitos matyti, kad bendras žemių plotas miesto ribose 1941 m. sausio 1 d. buvo 2 419,34 ha, iš jų sodybinių žemių – 1 095,34 ha (vandenų – 2,34 ha). Miesto naudojamų žemių plotas – 1 324 ha²⁴. Komunalinio ūkio liaudies

²¹ Reportažas iš visos Lietuvos miestų ir apskričių vykdomųjų komitetų pirmininkų suvažiavimo Vilniuje, *Tiesa*, 1941 01 05, Nr. 4 (178), p. 10.

²² A. Sniečkaus kalba V LKP (b) suvažiavime, *Tiesa*, 1941 02 13, Nr. 36 (210), p. 6.

²³ Telefonogramos. 1941 m. sausis – birželis, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 22, l. 15.

²⁴ Panevėžio m. VK Komunalinio ūkio skyriaus bendrosios dalies 1941 metų susirašinėjimas su komisariatais (toliau – susirašinėjimas su komisariatais), LCVA, f. R-298, ap. 2, b. 28, l. 81.

komisariatui pranešama, kad Panevėžio miesto gatvėse yra paklota 9 100 m kanalizacijos tinklo, tuo tarpu privačių sodybų ir įstaigų prie miesto kanalizacijos prijungta tikrai 40²⁵.

1940 m. rugpjūčio 10 d. burmistras Romualdas Adžgauskas svarstė tarifų už elektros energiją pakeitimo klausimą:

„Tarifai už elektros energiją yra per aukšti. Dar daug butų dėl tarifų ir instaliacijos darbų brangumo elektros energijos nevartoja. Siekiant, kad elektros energija būtų prieinama kuo platesniam sluoksniui, tarifai nuo 1,10 Lt sumažinami iki 0,80 Lt. O kad nepasiturintys darbininkai turėtų galimybę prisijungti, instaliavimo darbai darbininkų butuose turi būti vykdomi palengvintomis išsimokėjimo sąlygomis“²⁶.

1941 m. kovo 26 d. Panevėžio miesto liaudies ūkio apskaitos inspektoriumi pranešama, kad „Panevėžio mieste vandentiekio nėra, taip pat Komunalinio ūkio skyrius neturi skalbyklų bei dujų gamyklų“²⁷.

LSSR Panevėžio miesto vietinio biudžeto 1941 metų išlaidų planas

Liaudies ūkis: I. Vietinė pramonė – 100 000 Lt; II. Žemės ūkis – 88 000 Lt; III. Liaudies ryšiai – 97 000 Lt; IV. Komunalinis ir butų ūkis – 2 418 000 Lt; V. Kitos liaudies ūkio išlaidos – 212 000 Lt; VI. Švietimas – 2 589 000 Lt; VII. Sveikatos apsauga – 1 553 000 Lt; VIII. Fizinė kultūra – 89 000 Lt; IX. Socialinis aprūpinimas – 693 000 Lt; X. Valstybės valdymo organų išlaikymas – 488 000 Lt; XI. Kitos išlaidos – 286 000 Lt.

Viso: 8 739 000 Lt²⁸.

1941 metams numatyta: 89 000 Lt gatvėms ir šaligatviams remontuoti, 54 400 Lt – gatvėms apšviesti, 120 000 Lt – kitoms miesto gerovės išlaidoms²⁹. Viešieji darbai buvo ypatingai išplėtoti pirmosios sovietinės

²⁵ *Ten pat*, l. 82.

²⁶ Panevėžio miesto tarybos ir burmistro nutarimai bei nurodymai. 1940 m., LCVA, f. 404, b. 976, l. 121.

²⁷ Susirašinėjimas einamaisiais klausimais. 1941 m. sausio – kovo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 29, l. 332.

²⁸ *Ten pat*, l. 11.

²⁹ *Ten pat*, l. 86.

okupacijos metu – buvo vykdomi ne tik smulkūs miesto ūkio darbai, bet ir stambesni projektai. Antai 1940 m. rugpjūčio 12 d. Susisiekimo ministerija, atsižvelgdama į Panevėžio miesto ir apskrities savivaldybių pageidavimus, perleido miesto ir apskrities savivaldybėms vykdyti Panevėžio – Raguvos ir Panevėžio – Smilgių plentų tiesimo darbus³⁰.

Panevėžio miesto savivaldybės viešųjų darbų 1940 metų sausio – rugsėjo mėnesių apyskaita³¹:

<i>Darbų pavadinimas</i>	<i>Išleista litais</i>
	<i>nuo sausio 1 d.</i>
	<i>iki spalio 1 d.</i>
<i>Betonavimo darbams</i>	<i>30 330,35</i>
<i>Akmens ruošimo darbams</i>	<i>129 576,96</i>
<i>Gatvių tvarkymui</i>	<i>54 404,27</i>
<i>Nevežio upės vagos reguliavimui ir krantinių tvarkymui</i>	<i>294 444,12</i>
<i>Kanalizacijos tiesimui</i>	<i>160 590,55</i>
<i>Panevėžio miesto šoninių kelių tvarkymui</i>	<i>17 801,58</i>
<i>Inteligentams bedarbiams įdarbinti</i>	<i>25 781,37</i>
<i>Plento Panevėžys – Raguva tiesimui</i>	<i>27 341,87</i>

Daugiausiai tvarkytos Pušaloto, J. Basanavičiaus gatvės, A. Jakšto prospektas ir Taikos alėja. Kaip matyti iš pateiktos ataskaitos, Nevežio krantinių tvarkymas bei gatvių grindimas ir tvarkymas buvo svarbiausieji, daugiausia lėšų pareikalavę darbai³².

Iš Panevėžio miesto vykdomojo komiteto pirmininko, miesto inžinieriaus ir buhalterio parengtos 1940 metų ataskaitos ir 1941 metų planų matome, kad stadiono įrengimui buvo numatyta 20 000 Lt, tačiau tai nepadaryta „ryšium su nesutvarkytu šiam reikalui žemės klausimu“.

³⁰ 1940 m. gautų iš Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM) ir išleistų viešiesiems darbams vykdyti lėšų apyskaitos, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 2, l. 65.

³¹ *Ten pat*, l. 76.

³² Padienių darbininkų algų išmokėjimo lapai, LCVA, f. 1264, ap. 1, b. 109, l. 17.

[darbintų inteligentų bedarbių algoms buvo numatyta 50 000 Lt, bet išleista per 60 000 Lt: „sąryšy su visokiais pertvarkymais pagal naujas sąlygas, reikalingas buvo didesnis inteligentų darbininkų skaičius“. Plento darbai buvo nutraukti „ryšium su tuo, kad darbininkai buvo reikalingi miškų darbams“³³. Kaip nurodoma bendrojoje finansinėje 1940 metų ataskaitoje, viešiesiems darbams išleista 1 192 277,79 Lt, iš valdybos gauta 1 172 244,44 Lt, išmokėta iš miesto vykdomojo komiteto kasos 20 033,35 Lt³⁴.

Panevėžio miesto pirtis pirmosios sovietinės okupacijos metu turėjo 116 vietų. 1941 m. sausio mėnesio ataskaitoje rašoma, kad pirtis dirbo 17 dienų, išsimaudė 19 000 žmonių, gauta 5 910 000 rublių pajamų, eksploatacijos išlaidos siekė 7 866 000 rublių. Vasario mėnesį pirtis dirbo 20 dienų, išsimaudė 22 000 žmonių, pajamų gauta 9 912 000 rublių, eksploatacijos išlaidos siekė 9 309 000 rublių³⁵. 1941 m. kovo 10 d. rašte LSSR Liaudies komisarų tarybos valstybinio plano viršininkui miesto inžinierius Karolis Reisonas rašo: „60 vietų Panevėžio pirties statybai paskirta 200 000 rublių. Kaip matyti iš pridėto pirties apžiūros akto nuorašo, nei esamoj nei numatytoj statyti pirtyje visų miesto gyventojų poreikiai negalės būti patenkinti (gyventojų be kariuomenės yra 37 000)“. Prašoma „daryti žygių“, kad naujai pirčiai Panevėžyje statyti būtų asignuota ne 200 000, o 600 000 rublių³⁶.

Leidimai steigti įvairias dirbtuves, verstis gamyba ir prekyba taip pat buvo išdavinėjami miesto vykdomajame komitete. Kaip matome iš pateikto dokumento, reikalavimai buvo keliami tokie patys, kaip ir nepriklausomos Lietuvos laikais:

1940 gruodžio 4

Leidimas

Panevėžio m. Vykdomasis Komitetas leidžia pil. Onai Platovskienei įsteigti Panevėžy, Liaudies g. Nr. 22 dirbtinio medaus dirbtuvę, prisilaikant Pa-

³³ 1940 m. gautų iš VRM ir išleistų viešiesiems darbams vykdyti lėšų apyskaitos, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 2, l. 102–103.

³⁴ *Ten pat*, l. 110.

³⁵ Susirašinėjimas su komisariatais, LCVA, f. R-298, ap. 2, b. 28, l. 55–56.

³⁶ Susirašinėjimas einamaisiais klausimais. 1941 m. sausio – kovo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 29, l. 273.

*nevežio Miesto tarybos 1929 m. gegužės 3 d. privalomo įsakymo reikalavimų.
Leidimas galioja iki 1941 m. sausio 1 d.*³⁷

Socialinė politika

Okupacinė valdžia dėjo nemažas pastangas pakeisti senąją tvarką: darbo ministro 1940 m. liepos 7 d. įsakymu padidinti įmonių darbininkų ir tarnautojų atlyginimai³⁸. Be to, įsakoma: „nuo LSSR Liaudies Komisarų Tarybos lapkričio 26 d. nutarimo paskelbimo dienos moterims mokėti tolygų atlyginimą kaip ir vyrams už vienodo darbo atlikimą“³⁹. 1941 m. gegužės 1 d. įvesta 8 valandų darbo diena. 1941 m. vasario 2 d. įvestas beraščių ir mažaraščių mokymas. Panevėžio mieste buvo 13 tokių mokymo punktų. 1940 m. lapkričio 23 d. sovietinė valdžia Lietuvoje įvedė visiems gyventojams privalomą socialinį draudimą bei nemokamą gydymą. 1940 metų spalio mėnesį Komunalinio ūkio liaudies komisariatas pavedė apskričių valdyboms ir pirmaeilių miestų burmistrams rūpintis invalidų, senelių ir kitų suaugusiųjų socialinės globos įstaigomis tol, kol jos bus perduotos Socialinio aprūpinimo liaudies komisariato žinion⁴⁰.

Panevėžio miesto savivaldybėje Socialinės apsaugos ir sveikatos reikalų komisija sudaryta 1940 metų rugpjūčio 14 dieną. Komisiją sudarė burmistro padėjėjas, miesto ambulatorijos vedėjas, miesto venerinių ligų ambulatorijos vedėjas, miesto savivaldybės Socialinės apsaugos ir sveikatos skyriaus vedėjas. Komisija turėjo svarstyti įvairius beturčių prašymus pašalpų ir nemokamos medicininės pagalbos teikimo klausimais⁴¹. Rugsėjo mėnesį buvo svarstomas Panevėžio miesto savivaldybės socialinės apsaugos statusas. Jo preambulėje rašoma, kad „nedarbin-
giems ar nepakankamai uždirbantiems Panevėžio miesto gyventojams

³⁷ Išduotų liudijimų ir pažymėjimų nuorašai. 1940 m. liepa – gruodis, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 11, l. 1529.

³⁸ Savivaldybių departamento aplinkraščiai. 1940 m. sausio – rugsėjo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 1, l. 14.

³⁹ *Ten pat*, l. 17.

⁴⁰ *Ten pat*, l. 19.

⁴¹ Panevėžio miesto tarybos ir burmistro nutarimai bei nurodymai. 1940 m., LCVA, f. 404, b. 976, l. 124.

suteikta teisė į pilną ar dalinį savivaldybės išlaikymą. Miesto gyventoju laikomas asmuo, išgyvenęs mieste ne mažiau kaip 3 metus⁴². Statute – aštuoniolika įvairias socialinės apsaugos sritis reglamentuojančių paragrafų. Jo vykdymas pavedamas savivaldybės Socialinės apsaugos skyriaus vedėjui pagal burmistro patvirtintas taisykles.

Verta dėmesio yra iki mūsų dienų išlikusi „Panevėžio miesto veneros ligų ambulatorijos išlaikymo reikalų byla“. Iš jos sužinome, kad 1939 m. ambulatorijoje apsilankė 1928 ligoniai: 597 apskrities ir 1 331 miesto gyventojai. 1940 m. ataskaitoje matome, kad ligonių skaičius išaugęs beveik du kartus: per metus ambulatorijoje apsilankė 3 135 ligoniai, iš jų 2 184 Panevėžio miesto gyventojai⁴³. Kovai su odos ir venerinėmis ligomis miesto savivaldybė skyrė didelį dėmesį, taip pat ir nemažai lėšų. 1940 m. rugsėjo 17 d. Sveikatos apsaugos liaudies komisariatui Panevėžio miesto burmistras Romualdas Adžgauskas rašo: „<...> pranešu, kad kovai su venerinėmis ligomis reikalinga po 800 Lt pašalpos kiekvieną mėnesį“⁴⁴.

Į miesto savivaldybę kreiptasi įvairiais socialinio pobūdžio klausimais: dėl stipendijų skyrimo besimokantiems, tėvų ar kitų šeimos narių išlaikymo, net buvo gautas prašymas išleisti atostogų iš kalėjimo, kad galėtų šeimai duoną uždirbti (deja, nebuvo patenkintas). Dažniausiai būdavo išrašomi neturtingumo liudijimai, skirti įvairioms švietimo įstaigoms, taip pat Ligonių kasai. Pavyzdžiui, gruodžio 31 d. išrašytas liudijimas, kad „Vaineras Šmuelis yra beturtis, motina mirusi, tėvas nežinia kur dingęs, dabartiniu metu išlaikomas senelio, kuris taipogi yra beturtis, elgeta ir jo išlaikyti negali. Liudijimas skirtas pristatyti Pradžios mokyklų inspektoriumi“⁴⁵.

Panevėžio miesto valdybai adresuotame Bronės ir Vaclovo Tymovskių 1940 m. rugpjūčio 31 d. prašyme „nuolankiai“ prašoma išduoti beturčių liudijimą, reikalingą įteikti Vidaus reikalų komisariatui dėl

⁴² *Ten pat*, l. 146–147.

⁴³ Panevėžio miesto venerinių ligų ambulatorijos dokumentacija, LCVA, f. 1264, ap. 1, b. 794, l. 7–15.

⁴⁴ *Ten pat*, l. 11.

⁴⁵ *Ten pat*, l. 1699.

nemokamo leidimo pereiti sieną gavimo. „Esu užsiregistravęs darbo biržoj, bet iki šiol jokio darbo negavau. Pragyvenome parduodant likusius daiktus ir iš atsitiktinio darbo,“ – rašoma prašyme. Jo pabaigoje yra toks priedas: „Atvažiavo iš Vilniaus 15/XII 1939 m.“⁴⁶. 1940 m. rugsėjo 3 d. minėtieji Tymovskiai pildo nustatytos formos anketą pažymai gauti, o jau rugsėjo 6 d. po Socialinės apsaugos komisijos agentės patikrinimo buvo išduotas Panevėžio miesto savivaldybės liudijimas, kad „sve-timšaliai T y m o v s k i a i Bronė ir Vaclovas <...> nekilnojamojo turto Panevėžyje neturi, prekyba nesiverčia, pragyvena iš lėšų, gaunamų už parduotus baldus <...> gyvena nepasiturinčiai ir todėl negali sumokėti mokesčio už leidimą sienai peržengti“⁴⁷.

Tiesa, pasitaikydavo ir sunkiau išsprendžiamų klausimų: 1940 metais Panevėžio miesto gyventoja Agota Kepalienė teisėsi su savo vyru dėl „persiskirimo“, nes minėtosios pilietės vyras nuo 1928 m. gyvenęs Argentinoje⁴⁸.

Gyventojų aprūpinimas darbu taip pat buvo vykdomojo komiteto kompetencijos ribose. Ypač jeigu darbo ieškojo imigrantai iš Vokietijos. 1941 m. kovo 5 d. telefonograma iš Panevėžio miesto vykdomojo komite-to Darbo liaudies komisariatui į užklausimą kiek, kur ir kokiose parei-gose galėtų dirbti repatrijavusieji iš Vokietijos, atsakoma, kad Panevėžio miesto įmonėse bus galima įdarbinti 2 technikus, 1 statybos techniką, 10 buhalterių, 4 sąskaitininkus, 1 aludarij, 5 audėjus, 1 tekstilės mašinos „meisterj“, 2 formuotojus, 1 chemiką, 6 saldainių „meisterius“. Čia pat nurodomos ir žinios apie numatomas laisvas darbo vietas Panevėžio miesto įmonėse: Cukraus fabrike – 1 techniko, 2 buhalterij; Montvilo fabrike – 5 paprastų darbininkų; „Maiste“ – 1 statybos techniko, 4 sąs-kaitininkų; valstybinėje prekyboje – batsiuvių (kiek bus), 1 ekonomisto, portfelių dirbėjų (kiek bus), 1 techniko, 10 pardavėjų; „Lietūkyje“ – 2 buhalterij; „Monopolyje“ – 1 staliaus; Alaus „bravore“ – 1 aludario; įmonėje „Vilna“ – 5 audėjų, 1 „tekstilės mašinos meisterio“, 1 buhalterio; malūne „Varpa“ – 1 „malūnininko-meisterio“, 1 „planaviko-tabelnin-

⁴⁶ *Ten pat*, l. 585.

⁴⁷ *Ten pat*, l. 583.

⁴⁸ *Ten pat*, l. 588–589.

ko“, 1 buhalterio padėjėjo, 1 sargo; Hokušo dirbtuvėse – 2 formuotojų, 1 „tekoriaus“, 1 buhalterio, 1 „šaltkalvio-katelniko“; įmonėje „Lietuvos muilas“ – 1 chemiko, 1 inžinieriaus mechaniko; Goldino malūne – 2 šaltkalvių, 5 medžio pramonės darbininkų, 1 malūnininko, 15 paprastų darbininkų, 1 mechaniko, 1 sąskaitininko, 1 kasininko; saldainių fabrike „Einem“ – 6 saldainių „meisterių“⁴⁹.

Miesto vykdomojo komiteto valdžia stengėsi deramai rūpintis ne tik miesto gyventojais, bet ir vykdomojo komiteto darbuotojais. Tai liudija panašaus turinio dokumentai:

LSSR Liaudies Komisarų Tarybos Reikalų V- bai, Kaunas

Iš Panevėžio miesto Vykdomojo komiteto

TELEFONOGRAMA

[raštą 2752 Nr. Pranešama, kad iš Panevėžio miesto Vykdomojo Komiteto atsakingų darbuotojų norinčių gauti atilsinę (putevka) į Druskininkų sanatoriją išreiškė norą šie: 1) DAVIDOVAS Ruvimas 35 m. Vykdomojo Komiteto sekretorius, nori gauti pamainoje 1/VII. 2) ZDANAVIČIENĖ Ona, 33 m. Švietimo skyriaus vedėja, nori gauti trečioje pamainoje 26/VII.

Daugiau norinčių nėra.

28/V. 41

Vykdomojo komiteto pimininkas A. Sereika⁵⁰.

Administracinė veikla

Administracinė miesto savivaldybės veikla – tai tam tikrų gero-vės, viešosios tvarkos normų nustatymas ir priežiūra, kaip tų taisyklių laikomasi, žinoma, veikiant sovietinės valdžios interesų rėmuose. 1940 m. birželio 28 d. laikinai einantis Panevėžio miesto burmistro pareigas Vladas Kličmanas svarstė miesto gatvių pavadinimų pakeitimo klausimą: buvusi Prezidento Smetonos gatvė pavadinta Liaudies gatve, o vietoje Lėno gatvės parinktas krypties pavadinimas – Velžio kelias⁵¹.

Kaip atskirą veiklos barą galima išskirti privalomuosius nutari-

⁴⁹ Telefonogramos. 1941 m. sausis – birželis, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 22, l. 9–10.

⁵⁰ *Ten pat*, l. 18.

⁵¹ Panevėžio miesto tarybos ir burmistro nutarimai bei nurodymai. 1940 m. LCVA, f. 404, ap. 1, b. 976, l. 104.

mus itin svarbiais miesto gyvenimo klausimais, daugiausia susijusiais su viešąja tvarka. Štai ištrauka iš Panevėžio miesto vykdomojo komiteto 1941 m. sausio 8 d. privalomasis nutarimo „Švaros palaikymo reikalu“:

„1. Visi namų savininkai ar jų valdytojai, įstaigos ar organizacijos bei neužstatytų sklypų valdytojai įpareigojami švariai laikyti ir laiku valyti šaligatvius, o taip pat $\frac{1}{2}$ prie jų valdų prieinančios gatvės ir kiemus. 2. Valymas atliekamas kasdien: nuo X mėn. 1 d. iki IV mėn. 15 d. ne vėliau kaip 8 val., kitu metų laiku – ne vėliau kaip 7 val. Sniegas tuojau pat valomas, kaip ir šiukšlės. Vasarą, esant sausam orui, prieš valant teritoriją palaistyti vandeniu. 3. Metant sniegą ir ledą nuo namų stogų, prisilaikyti tvarkos: apsaugoti praeivius ir negadinti elektros, telefono bei telegrafo laidų. 4. Valyti atsargiai, negadinant šaligatvių plytų ar gatvės grindinio. 5. Kiemuose esančios išvietės, pamazginės ir šiukšlių dėžės turi būti laikomos švariai. 6. Nešvarumus ir šiukšles galima vežti tik į Vykdomojo komiteto nustatytas vietas. 7. Nusizengę šiam nutarimui atsakingi asmenys bus baudžiami administracine bauda iki 100 Rb arba priverstiniu darbu iki 14 parų. 8. Šio privalomo nutarimo vykdymo priežiūra pavedama darbininkų ir valstiečių milicijos organams bei Vykdomojo komiteto Komunalinio ūkio skyriui“⁵².

1941 m. vasario 7 d. vykdomojo komiteto protokolu Nr. 21, skirtu viešosios tvarkos palaikymo ir kovos su chuliganizmu klausimams spręsti, uždrausta gerti alkoholinius gėrimus teatruose, kinuose, gatvėse, klubuose, soduose ir kitose viešose vietose. Taip pat nurodytose vietose uždrausta rodytis girtiems. Darbininkų ir valstiečių (toliau – DV) milicijos atstovams suteikta teisė nusižengusius minėti tvarkai piliečius bausti vietoje pinigine bauda iki 5 rub., išduodant nustatytos formos kvitą⁵³.

1941 m. vasario 14 d. vykdomojo komiteto nutarimas dėl kaminų valymo perkopijuotas iš burmistro Tado Chodakausko 1939 m. gegužės 9 d. įsakymo:

„Visi gyventojai turi žinoti, kad ištikus mažiausiam gaisrui, tuč

⁵² Panevėžio miesto VK privalomieji įsakymai ir nutarimai. 1940 kovas – 1941 birželis, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 21, l. 15.

⁵³ *Ten pat*, l. 26.

tuojau turi šauktis ugniagesių pagalbos. Už iššaukimą ugniagesių joks mokestis neimamas. Ugniagesiai iššaukiami telefonu Nr. 18. Pastaba: prie kiekvieno telefono turi būti iškabintas užrašas UGNIAGESIŲ TELEFONO Nr. 18”⁵⁴.

1941 m. vasario 27 d. svarstytas taisyklių projektas „Dėl gyventojų pareigų vietinės priešorinės apsaugos reikalu“. Nutarime Nr. 92 rašoma:

„Paskelbus PP* visi darbui tinką Panevėžio miesto gyventojai nuo 16 iki 55 metų miesto Vykdomojo komiteto nutarimu gali būti prievartos keliu įpareigojami prisidėti prie gelbėjimo darbų. <...> Karo metu minėtų nutarimų nevykdymas nebus baudžiamas administracine bauda, o bus traktuojamas kaip kenksmingas krašto apsaugai darbas ir kaltininkai bus traukiami baudžiamojon atsakomybėn pagal karo įstatus“⁵⁵.

Atskiru paragrafu išskirti muziejai ir parodos:

„<...> muziejaus ir parodų lankymas paskelbus Orinį pavojų tuojau nutraukiamas. Visi lankytojai iš muziejaus ir parodų tuojau pasišalina ir vyksta į artimiausias slėptuves, tačiau vaikai ir tėvai su vaikais pasilieka muziejaus ar parodų patalpose ir vykdo tų vietų administracijos nurodymus. <...> Be to, muziejaus ir parodų administracinis personalas pasilieka savo darbo vietose ir imasi reikiamų žygių turtui apsaugoti“⁵⁶.

Baudas nusižengusiems nustatytai tvarkai miesto gyventojams skirdavo Administracinė komisija prie miesto vykdomojo komiteto. Komisija svarstydavo administracines bylas ir iškviisdavo į miesto vykdomąjį komitetą bylų atsakovus bei ieškovus. Šios administracinių baudų skyrimo komisijos nutarimai buvo persiunčiami Panevėžio apskrities milicijos skyriui, kuris buvo atsakingas už baudų išieškojimą ir piliečių patraukimą atsakomybėn. Administracinės komisijos, veikusios prie miesto vykdomojo komiteto, sprendimu nedrausmingas pilietis būdavo pavedamas DV milicijos „globai“. Štai tokio nurodymo ištrauka:

* PP – pavojinga padėtis.

⁵⁴ *Ten pat*, l. 39–43.

⁵⁵ Panevėžio miesto VK privalomieji įsakymai ir nutarimai. 1940 kovas – 1941 birželis, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 21, l. 62–74.

⁵⁶ *Ten pat*, l. 71.

„pil. VAIČEKAUSKAS Kazys, jam surašytam protokole š. m. vasario 26 d., padavė adresą: Panevėžys, Ramygalos gt. 39 Nr. Nusiuntus jam nutarimo nuorašą – nutarimas liko gražintas, nes pašto tarnautojo minėtas pil. tuo adresu nebuvo surastas.

Vaičekauskas Kazys š. m. kovo mėn. 16 d. gavo antrą protokolą taip pat už girtavimą, bet adresą padavė kitą: būtent Panevėžys, Ramygalos gt. 29 Nr.

Kaip matosi iš gražintų pranešimų, Vaičekauskas gyvena Tilvyčio gt. 51 Nr., bet irgi neregistruotas. Atrodo, kad šis pil. sąmoningai paduoda klaidingus savo adresus milicijos pareigūnams.

Prašau parėdymo nustatyti tikslų Vaičekausko Kazio adresą ir visą susirašinėjimą gražinti man, o kaltininką nubausti už neįsiregistravimą.

Administracinės komisijos sekretorius⁵⁷.

Ne tiktai pavienių asmenų, bet ir įstaigų administracinės nuobaudos buvo minėtosios komisijos žinioje. Administracinės komisijos prie miesto vykdomojo komiteto pirmininkas rašo: „Sulig siunčiamo protokolo 62 Nr. prašau nustatyti kas yra atsakingas už švarą paukščių skerdykloje, Elektros gt. 13 Nr. Ir apie tai prašau man pranešti“⁵⁸. 1941 m. gegužės 14 d. rašte rašoma, kad Panevėžio miesto valstybės sanitarijos inspektoriaus uždėtas baudas mokėjo šie panevėžiečiai: Icikas Šmidtas 100 rub. už nešvarų limonadą, Juozas Bagdonavičius 50 rub. už nešvarumus kepyklose, Irša Levinas 50 rub. už nešvarų pieną⁵⁹.

Neišvengta ir itin opių socialistinei santvarkai nusižengimų, kurie buvo fiksuojami ir taip pat perduodami DV milicijos žinion:

Bendroji

1941 m. kovo 28 d.

Nr. 2337

D V Milicijos viršininkui

Liepų al., nacionalizuotuose Bliumfeldo namuose, yra likusi statybos

⁵⁷ Administracinės komisijos prie Panevėžio m. VK susirašinėjimo dokumentai, 1941 m. balandis – gegužė, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 67, l. 56.

⁵⁸ *Ten pat*, l. 18.

⁵⁹ *Ten pat*, l. 97.

⁶⁰ Susirašinėjimas einamaisiais klausimais. 1941 m. sausio – kovo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 29, l.335.

medžiaga, kuri yra sistematingai vagiama.

*Prašau daryti žygių medžiagai rasti*⁶⁰.

[domi vykdomojo komiteto veiklos sritis – centralizuotas kainų nustatymas. Štai nutarimu Nr. 74 nustatomi rinkliavos įkainiai už vietą miesto turgavietėse: už porinį arklių vežimą – 0,80 rub.; už vieninkį – 0,50 rub.; už atvestą parduoti arklių – 1 rub., karvę – 1 rub.; iš nuolatinių būdelių savininkų už kiekvieną užimtą kvadratinį metrą po 4 rub. per mėnesį. Rinkliavas turinti prižiūrėti DV milicija ir Komunalinio ūkio skyrius⁶¹.

1941 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 69 nustatytas batų taisymo kainoraštis Panevėžio mieste. Pavyzdžiui, batų lakavimas – 4 rub., dažymas su „negru“ (juodu batų tepalu) – 3 rub. Asmenys, nusižengę šio nutarimo nuostatomis, baudžiami administracine tvarka viena šių bausmių: perspėjimu, pinigine bauda iki 100 rub., priverčiamu darbu iki 30 dienų. 1941 m. vasario 7 d. nustatyti įkainiai už vyriškų bei moteriškų drabužių siuvimą Panevėžio mieste (privalomasis nutarimas Nr. 60). „Nusižengę šiam nutarimui atsakingi asmenys bus baudžiami administracine bauda iki 100 Rb arba priverstiniu darbu iki 14 parų“⁶². Panevėžio mieste veikusi spaustuvė „Raudonoji žvaigždė“ spausdino įvairiausius blankelius bei bukletėlius, taip pat ir minėtuosius kainoraščius, kuriuos buvo privalu viešai iškabinti kiekvienoje batų taisykloje ar siuvykloje.

Nacionalizacija

Nacionalizacija – netrukus po okupacijos imtas vykdyti privatus turto konfiskavimas, jo suvalstybinimas. Savivaldybės, arba vykdomojo komiteto, vaidmuo šiame procese buvo svarbus – nacionalizuotas kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas, taip pat nuomos mokestis buvo vykdomojo komiteto Komunalinio ūkio skyriaus žinioje. Repatrijavusių į Vokietiją asmenų namų valdas savo žinion taip pat perėmė miesto vyk-

⁶¹ Panevėžio m. VK privalomieji įsakymai ir nutarimai. 1940 kovas – 1941 birželis, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 21, l. 52.

⁶² Ten pat, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 21, l. 20.

⁶³ Susirašinėjimas einamaisiais klausimais. 1941 m. sausio – kovo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 29, l. 282.

domojo komiteto Komunalinio ūkio skyrius⁶³. Nacionalizacija, kaip ir kiti procesai okupuotoje šalyje, buvo vykdoma centralizuotai. Nacionalizavimo klausimais vykdomasis komitetas atsiskaitinėjo Komunalinio ūkio liaudies komisariato vyriausiajai butų ūkio valdybai.

Panevėžyje pirmosios sovietinės okupacijos metu buvo nacionalizuoti maždaug 298 gyvenamieji namai. Nacionalizuojami buvo visi nustatyta plotą (220 kv. m) viršiję namai. 1941 m. kovo mėnesį Komunalinio ūkio liaudies komisariato vyriausiajai butų ūkio valdybai pranešta, kad „Panevėžyje stambių ir jungtinių namų nacionalizavimas baigtas“⁶⁴. Panevėžio miestas buvo suskirstytas į penkis rajonus pagal juose nustatytą nuomos mokesť. Butų nuomos kainos labai priklausė nuo asmens socialinio statuso: pvz., už 1 kv. m. gyvenamųjų patalpų darbo bei karo invalidai mokėjo 0,15 rub., darbininkai ir tarnautojai, priklausomai nuo jų atlyginimo, nuo 0,80 iki 1,50 rub., laisvųjų profesijų asmenys, besiverčiantys privačia praktika, mokėjo 1,80 rub. už gyvenamojo ploto kvadratinį metrą. Didžiausias – trijų rublių tarifas nustatytas prekybininkams, pramonininkams, religinio kulto tarnams ir asmenims, gyvenusiems ne iš darbo, taip pat privatiems amatininkams, besinaudojusiems samdomuoju darbu. Negana to, privatiems amatininkams, o taip pat asmenims, besivertusiems svetimo darbo eksploatacija, netaikytos už butų trūkumus ir nepatogumus nustatytos lengvatos⁶⁵.

Skundų dėl neteisėto nacionalizavimo ištis gausu. Savininkai dažniausiai skųsdavosi dėl įkeltų nuomininkų kaimynystės arba dėl neteisėto jų turto nacionalizavimo. 1941 m. vasario 7 d. Butų skyriaus orderyje Nr. 3069 rašoma: „pil. Šutui įsakoma į jo žinioje esantį butą Aukštaičių g. 46, susidedantį iš vieno kambario ir virtuvės, įleisti pil. Jablonskį Karolį su 3 asmenų šeima, o taip pat Bagdanavičiūtę Oną ir Bagdanavičių Mykolą“⁶⁶. Ir štai 1941 m. vasario 19 d. Panevėžio miesto savivaldybės vykdomasis komitetas gauna pil. Monikos Šutienės

⁶⁴ Susirašinėjimas su komisariatais, LCVA, f. R-298, ap. 2, b. 28, l.77.

⁶⁵ Panevėžio miesto butų biuro aplinkraščiai ir instrukcijos, LCVA, f. 1264, ap. 1, b. 863, l. 4–5.

⁶⁶ Susirašinėjimas einamaisiais klausimais. 1941 m. sausio – kovo mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 29, l. 162.

skundą. Jame skundžiamas butų komisaras Bilevičius, kuris esą nustatė, kad be remonto patalpose Aukštaičių g. 46 gyventi neįmanoma, o vos tik Šutamams pradėjus remontuoti, atsiuntė minėtųjų Jablonskių šeimą pareiškdamas, kad „čigonams bus gerai gyventi ir be remonto“. Į tai Monika Šutienė atsako: „Man atrodo, kad čigonas toks pat žmogus kaip ir kitas, todėl jokio skirtumo negali būti“. Šutienė nurodo ir kitą priežastį, kodėl ji negalinti nuomoti buto – tai sunki šeimos padėtis. Šeimą sudaro 8 asmenys. „Vyras serga, susirgęs dar anais laikais, nukamuotas senojo režimo. Kadangi jį kamuoja nervų liga, todėl jam reikalinga ramumo, kurio jokių būdu negali gauti. Dar čigonai laiko du arklius ir turi porą rogių,“ – rašo ji. Besiskundžianti pilietė raštą baigia tokiais žodžiais: „Labai prašau komisarą Bilevičių atsiimti nuomininkus, kenkiančius vyro sveikatai ir kliudančius jo paties paskirtam remontui. Neatšaukus nuomininkų, komisaras bus patrauktas atsakomybėn“⁶⁷. Atsakymas į Monikos Šutienės skundą pateiktas jau kitą dieną: „Tamstos skundas atmestas, nes be pagrindo skundžiamas komisaras Bilevičius“. Pasirašo Komunalinio ūkio skyriaus vedėjas ir Bendrosios dalies vedėjas⁶⁸.

Nacionalizuoti pastatai galėjo būti pritaikomi ne tik gyventojams, bet ir visuomeninėms reikmėms: 1941 m. kovo 7 d. Panevėžio miesto vykdomojo komiteto prezidiumo nutarime Nr. 108 nurodoma perduoti LSSR Ryšių valdybai namą, esantį Panevėžyje, Respublikos g. 23, vielinės radiofikacijos stočiai įrengti. Nutarime pažymima, kad šiuo metu namą užima pionierių klubas⁶⁹.

1941 m. sausio 24 d. atsakyme į piliečio Antano Laurinaičio skundą dėl jo namo nacionalizavimo teigiama:

„<...> Panevėžio m. esant dideliame butų trūkumui, tenka gyventojus suglausti. Taip pasielgta ir su Laurinaičiu. Jis su šeima iš 5 asmenų suglaustas į 2 kambarius, o 1 kamb. apgyvendinta Marcinkevičių šeima. Taip padaryta todėl, kad kitos išeities nerasta, o Laurinaičio nusiskundimas, kad yra šeimų, užimančių 4–5 kambarius – nerimtas, nes tokių

⁶⁷ Ten pat, l. 163.

⁶⁸ Ten pat, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 29, l. 164.

⁶⁹ Panevėžio m. VK privalomieji įsakymai ir nutarimai. 1940 kovas – 1941 birželis, LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 21, l. 75.

didelių butų nėra, ir konkrečiai pats Laurinaitis nenurodo <...>“.

Kitame atsakyme tam pačiam piliečiui rašoma:

„Pil. Laurinaitis nurodo savo skunde, kad jis yra darbo žmogus; taip, dabar, kai jo stambius namus ir vaistinę nacionalizavo, jis ėmėsi darbo ir tąjį darbą gavo savo paties nacionalizuotoje vaistinėje. <...> buv. stambūs pirkliai, namų savininkai ir t. t. gyveną gan patogiuose dideliuose butuose ir juos reikia perkilnoti darbo liaudies naudon. <...> Laurinaitis teisėtai norima perkelti ir bendrai imant, visi buv. stambieji savininkai visuomet skundžiasi, kai juos kilnoja arba glaudžia“⁷⁰.

Šalia nacionalizavimo, buvo vykdomas ir sekvestravimas, dažniausiai baldų, iš buvusių turtingų gyventojų namų. Procesą koordinavo savivaldybė, atsiskaitanti Komunalinio ūkio liaudies komisariato vyriausiajai sekvestro komisijai. Štai viename sekvestravimo akte rašoma:

„1940 m. rugpjūčio 8 d. iš pil. Boguševičiaus Igno rugpjūčio 5 d. sekvestruoti šie baldai: 3 spintos (300 Lt vertės), uosinis stalas senas (40 Lt), rašomasis stalas septynių stalčių, beržinis (30 Lt), du staliukai: biliardui ir elipsės pavidalo (60 Lt), du maži apvalūs staliukai aukštom kojom, juodi (30 Lt), veidrodis rėmuose, didelis (80 Lt), trys minkšti foteliai raudono pliušo (75 Lt), kanapa ir sofutė raudono pliušo (120 Lt), dvi minkštos kėdės su atramom, pliušo (75 Lt), devynios kėdės su sieto dugnu tvarkoje (72 Lt), utažėrė juoda sena (15 Lt). VISO: 897 Lt“⁷¹.

LLKJS (komjaunimo) Panevėžio apskrities komitetas 1940 m. gruodžio 28 d. rašte Panevėžio miesto vykdomojo komiteto pirmininkui praneša, kad savo reikmėms yra paėmęs šiuos sekvestruotus baldus: 10 minkštų kėdžių, 53 įvairias kėdes, 12 stalų, 9 staliukus, 1 veidrodį, 1 sofą, 4 spintas⁷².

Sekvestruoti baldai būdavo išduodami ir Panevėžio mieste dislokuotiems Raudonosios armijos kareiviams. 1940 m. gruodžio 30 d. akte randame, kad sovietinei kariuomenei baldų skirta už 23 778,15 Lt⁷³.

Nesusipratimų su sekvestruotais baldais buvo nepaprastai daug.

⁷⁰ Susirašinėjimas su komisariatais, LCVA, f. R-298, ap. 2, b. 28, l. 4, 94.

⁷¹ Sekvestruotų daiktų bylos. 1940 m. kovo – rugpjūčio mėn., LCVA, f. R-298, ap. 1, b. 7, l. 86.

⁷² *Ten pat*, l. 37.

⁷³ *Ten pat*, l. 180.

Iš priedašų aktuose matyti, kad transportuojant dalis baldų būdavo smarkiai apgadinami arba pakeliui išvis prapuldavo. Tokia situacija gerai atsispindi milicijos įgaliotinio Naruševičiaus pasiaiškinyje:

„1940 metų lapkričio 30 d. aš Naruševičius Jonas, pareikalautas Panevėžio m. savivaldybės tarn. Skorulio surasti, kur randasi sekvestruoti baldai, tam aš atsisakau, nes aš buvau skirtas sekvestruotus baldus tik priimti, o išduoti tai aš visai nebuvo skirtas ir už tuos sekvestruotus baldus aš neatsakingas, nes išdavimo visą tvarką vedė buv. Burmistras Adžgauskas. Iš antros pusės aš visai su tuo užsiimti neturiu laiko nes aš tarnautojas, DV milicijos įgaliotinis tai negaliu neturiu tame darbe liuoslaikio“⁷⁴.

Atsakyme į 1941 m. sausio 18 d. raštą, Komunalinio ūkio liaudies komisariato vyriausiajai sekvestro komisijai rašoma: „<...> ištyrus reikalą paaiškėjo, kad skunde minimas Velminskas savo tarnybine padėtimi ir pažintimis bent šiuo atveju pasinaudoti negalėjo, nes Butų ūkio valdybos pareigūnai neseniai paskirti, o svarbiausia, socialistinėj santvarkoj to ir būti negali<...>“⁷⁵.

Panevėžio miesto savivaldybės sekvestruotų baldų sąrašė – 552 pozicijos (ne visų baldų po vieną vieneta, pavyzdžiui, kėdžių galėjo būti ir 10)⁷⁶.

Išvados

1940 metų istoriniai sukrėtimai neaplenkė ir šalies savivaldos sistemos. Panevėžys taip pat neliko įvykių nuošalyje: miesto savivaldybės veikla keitėsi pagal okupacinės valdžios vykdomą politiką. Tačiau, nepaisant išvardintų pokyčių, didelės darbuotojų kaitos Panevėžio miesto savivaldybėje 1940–1941 metais nebuvo. Politinio patikimumo kriterijus iš esmės buvo taikomas tik naujai priimamiems tarnautojams.

Per pirmąjį sovietmetį išaugo savivaldybės organizuojami viešieji darbai, ypatingai Nevėžio krantinės ir gatvių tvarkymas, naujų plentų

⁷⁴ *Ten pat*, l. 44.

⁷⁵ Susirašinėjimas su komisariatais, LCVA, f. R- 298, ap. 2, b. 28, l. 10.

⁷⁶ *Ten pat*, l. 164–180.

statyba. Nemaži pasikeitimai vyko ir socialinėje bei sveikatos apsaugos sferose: įvestas beraščių ir mažaraščių mokymas, prieinamesnis tapo medicininis aptarnavimas. Iš savivaldybės administracinę veiklą liudijančių dokumentų matome ir visiškai naują socialinį reiškinį – skyrybas. Deja, nemenką vaidmenį miesto savivaldybei teko atlikti ir bene labiausiai visuomenę sukrėtusiame nacionalizacijos procese.

Svarbesnieji miesto savivaldybės veikėjai 1940–1941 metais

Vladas Kličmanas. Gimė 1886 m. Panevėžyje. Baigė realinę mokyklą. Nuo pat 1902 m. dirbo Panevėžio savivaldybėje, 1919 m. rudenį Panevėžio miesto tarybos narių išrinktas burmistro pavaduotoju ir juo išbuvo iki 1940 metų. 1919–1940 metais – Panevėžio miesto elektros tinklo ir elektrinės steigėjas bei vedėjas. Vladas Kličmanas buvo veiklus, entuziastingas žmogus, miestelėnų visuomet branginamas kaip nenuilstantis darbininkas. Apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino antro laipsnio ordinu⁷⁷.

Augustas Sereika. Tarpukario Lietuvoje Augustas Sereika buvo paprastas darbininkas, pasižymėjo kairuoliškomis pažiūromis. 1940 m. vasarą, Lietuvoje kuriantis naujai okupacinei valdžiai, dirbo darbininkų ir valstiečių liaudies milicijoje, vėliau – darbo biržos inspektoriumi Panevėžio miesto savivaldybėje. 1940 m. lapkričio 15 d. Liaudies komisarų tarybos reikalų valdybos įsaku paskirtas Panevėžio miesto vykdomojo komiteto pirmininku. Panevėžio kraštotyros muziejuje saugomas dokumentas, liudijantis minėtą Augusto Sereikos paskyrimą. Amžininkų atsiminimuose apie A. Sereikos apsisprendimą rašoma: „Akimirkai žmogus sudvejojo: nesiseks, mažai išprusęs. Bet nugalėjo valia, atsakomybė prieš tvarkos ir teisybės ištroškusių liaudį“⁷⁸. Prie Panevėžio artėjant vokiečių kariuomenei, sovietinių aktyvistų šeimos paskubom

⁷⁷ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išduota pažyma apie Vlado Kličmano veiklą 1918–1951 m., J. V. Č i p l y t ė, G. J. G u d y n a s, *Panevėžio miesto elektrinė – 80*, Panevėžys, 2004, p. 65.

⁷⁸ M. G l i n s k a s, Neužmirštamas, *Panevėžio tiesa*, 1978 11 04, Nr. 219 (8127), p. 2.

evakavosi. Tarp besitraukiančiųjų buvo ir Stefanija Sereikienė su mažamečiais vaikais Aldona ir Vladu. Pats Augustas Sereika pateko į Gorkio sritį, kur buvo formuojama 16-oji lietuviškoji šaulių divizija. Po trumpų mokymų jis pasiūstas į frontą. 1944 m. gruodžio mėnesį, ruošiantis Mažeikių šturmui, Augustas Sereika žuvo. Sovietmečiu Panevėžyje buvo A. Sereikos vardo gatvelė.

Jonas Jurašas. Gimė 1898 m. gruodžio 20 d. Latvijoje. 1917 m. baigė Taškento karo mokyklą, vėliau – Lietuvos aukštuosius karininkų kursus. Lietuvos kariuomenėje tarnavo 1922–1929 metais. Tarnybą baigė eidamas kuopos vado pareigas. Kadangi priklausė Politinių kalinių šelpimo komitetui, už šią veiklą buvo suimtas ir tardomas. 1929 m. priimtas dirbti banke Alytuje. 1931 m. perkeltas į kredito planavimo grupės vedėjo pareigas banko skyriuje Panevėžyje. 1940 m. liepos mėnesį atleistas iš banko tarnybos jam pačiam prašant. Vidaus reikalų ministro 1940 m. liepos 16 d. įsakymu paskirtas viceburmistru Panevėžio miesto savivaldybėje, kur dirbo iki 1940 m. lapkričio 15 d.⁷⁹

Povilas Kuolinis. Gimė 1912 m. Ukmergės apskrityje. Kaip rašoma jo asmens byloje, buvo bežemis darbininkas. Dar ankstyvoje vaikystėje liko našlaitis, todėl tarnavo pas ūkininkus. Panevėžio mieste gyveno nuo 1932 m., dirbo prie plentų tiesimo. 1935 m. pašauktas į Lietuvos kariuomenę, tarnavo Lietuvos karaliaus Mindaugo 4-tajame pėstininkų pulke. Nuo 1940 m. lapkričio 15 d. iki pirmosios sovietinės okupacijos pabaigos – Panevėžio miesto vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas. Pasak vienos bendrapartietės, Povilas Kuolinis buvo bailoko būdo žmogus – nestojo į pagrindinę komunistų partiją⁸⁰.

⁷⁹ Jono Jurašo asmens byla, LCVA, f. 755, ap. 1, b. 1523.

⁸⁰ Povilo Kuolinio asmens byla, Lietuvos visuomenės organizacijų archyvas, f. 801, ap. 1, b. 73.

PRIEDAI

1 lentelė. 1940 m. rugpjūčio 3 d. Pensijų fondui siūstas Panevėžio miesto savivaldybės ir jai priklausiusių įmonių tarnautojų vardinis sąrašas⁸¹

Nr.	Vardas, pavardė.....	Pareigos.....	Atlyginimas
SAVIVALDYBĖ			
1	Jonas Varevičius.....	sekretorius.....	660
2	Kazimieras Linkevičius.....	buhalteris.....	660
3	Marijonas Ostrauskas.....	švietimo skyriaus vedėjas.....	440
4	Jonas Peleckas.....	mok.[esčių] skyriaus vedėjas.....	440
5	Juozas Navalinskas.....	sveikatos skyriaus vedėjas.....	440
6	Juozas Sikorskis.....	kasininkas.....	440
7	Stanislovas Banelis.....	buhalterio padėjėjas.....	385
8	Jonas Avenas.....	ūkio skyriaus raštininkas.....	396
9	Bronislavas Velmickas.....	sveikatos skyriaus raštininkas.....	352
10	Jonas Ramoška.....	mok.[esčių] raštininkas.....	330
11	Valerija Ostrauskienė.....	sąskaitinkė.....	330
12	Lėja Rikienė.....	registratorė.....	264
13	Vaclovas Tauras.....	mašininkas.....	250
14	Vladas Kondrašas.....	šoferis [vairuotojas].....	225
15	Jonas Taločka.....	sargas.....	220
16	Zofija Taločkienė.....	sargas.....	180
17	Vladimiras Žurakauskas.....	darbo biržos vedėjas.....	330
18	Krištupas Kalkis.....	raštininkas.....	200
19	Bronislava Juozapavičienė.....	gailestingoji sesuo.....	247,50
20	Juzė Orlickaitė.....	sanitarė.....	75
21	Pranas Guliakas.....	suirmtųjų namų [areštinės] sargas.....	192,50
22	Vincas Poškus.....	nuovados viršininko padėjėjas.....	330
23	Juozas Linkevičius.....	vyr. policininkas.....	264
24	Vladas Vaitkevičius.....	vyr. policininkas.....	275
25	Petras Parulis.....	policininkas.....	220
26	Jurgis Žilys.....	adresų biuro registratorius.....	220
27	Adomas Abromavičius.....	matininkas.....	550
28	Juozas Ežerskis.....	statybos technologas.....	330
29	Antanas Sušinskas.....	darbų prižiūrėtojas.....	247,50
30	Juozas Bučys.....	tabelininkas.....	242

⁸¹ Įnašų pensijų fondui sąrašai, LCVA, f. R-298, ap. I, b. 9, l. 45–47.

Nr.	Vardas, pavardė	Pareigos	Atlyginimas
31	Juozas Černius	turgaus rinkliavų kontrolierius	187
32	Leonardas Paulauskas	brandmajoras [ugnegesių komandos viršininkas]	440
33	Julius Zalatorius	vyr. ugniagesys	275
34	Kazys Samulevičius	ugniagesys	220
35	Boleslovas Malinauskas	ugniagesys	220
36	Kazys Ogintas	ugniagesys	220
37	Juozas Vitortas	ugniagesys	220
38	Antanas Paradevičius	ugniagesys	220
39	Antanas Andriūnas	ugniagesys	220
40	Bronislovas Andriūnas	ugniagesys	220
41	Romualdas Gabulavičius	ugniagesys	220
42	Lionginas Žičkus	ugniagesys	220
43	Juozas Strukas	ugniagesys	220
44	Boleslovas Kopūstas	ugniagesys	220
45	Jonas Kadžys	kanalizacijos inžinierius-technikas	540
SKERDYKLA			
46	Povilas Rušėnas	mėsos prižiūrėtojas-veterinarijos felčeris	330
47	Antanas Zapolskis	skerdyklos kasininkas	264
48	Vincas Šimkus	kontrolierius	154
MIESTO VAISTINĖ			
49	Jonas Vėlavičius	vaistinės vedėjas	550
50	Steponas Neveravičius	vedėjo padėjėjas	385
51	Jonas Statkus	vedėjo padėjėjas	350
52	Filomena Masilytė	kasinkė	150
53	Gita Bermatovaitė	praktikantė	137,50
54	Veronika Frankienė	sargė	93,50
ELEKTROS STOTIS			
55	Vladas Kličmanas	vedėjas	1100
56	Jonas Jurskis	buhalteris	605
57	Povilas Zajančiauskas	mechanikas	522,50
58	Kostas Dominas	elektros technikas	550
59	Juozas Janonis	kasininkas	385
60	Margarita Janonienė	vyr. sąskaitininkė	385
61	Bronius Varevičius	sąskaitininkas	275
62	Vasilius Garka	inkasantas [inkasatorius]	357,50
63	Fridrichas Gupchenas	inkasantas	357,50
64	Stasys Sargautis	inkasantas	357,50
65	Pranas Aižinas	inkasantas	357,50
66	Antanas Barauskas	sandėlio vedėjas	385
67	Liba Šalitienė	sąskaitininkė	330
68	Juozas Vaišvila	vyr. mašinistas	302,50

69	Stasys Venslavičius	mašinintas	297
70	Julius Meškauskas	budintis prie lentos [budėtojas]	164
71	Leopoldas Sargūnas	budintis prie lentos	164
72	Antanas Aižinas	budintis prie lentos	164
73	Jurgis Tarvidavičius	mašinisto padėjėjas	264
74	Petras Sabaliauskas	mašinisto padėjėjas	264
75	Aleksas Adomonis	mašinisto padėjėjas	264
76	Pranas Gumbrevičius	tinklo mont.[uotojas]	286
77	Pranas Plevokas	tinklo mont.	286
78	Antanas Jurkevičius	tinklo mont.	286
79	Zigmas Kučas	tinklo mont.	286
80	Samuelis Belenkis	tinklo mont.	286
81	Jonas Petrauskas	tinklo mont.	286
82	Balys Bajorūnas	tinklo mont. padėjėjas	286
83	Edvardas Sargūnas	inklo mont. padėjėjas	264
84	Ignas Penkauskas	inklo mont. padėjėjas	220
85	Juozas Mazūraitis	mašinų valytojas	220
86	Liuda Dubauskienė	sargė	181,50
87	Feliksas Atraškevičius	gurguolininkas	203,50

2 lentelė. 1941 m. balandžio mėnesio Panevėžio miesto vykdomojo komiteto Bendrajam skyriui priklausiusių vietinio biudžeto skyrių tarnautojų etatai ir vardinis sąrašas.

Skyrius	Etatų sąrašas, atlyginimas rubliais	Viso
	Priklauso bendrajam skyriui	
Prezidiumas	Pirmininkas A. Sereika (1100), pavaduotojas P. Kuolinis (800), sekretorius R. Davidovas (600)	3
Bendrasis skyrius	Vedėjas J. Navalinskas (400), instruktorius J. Avėnas (400), buhalterė E. Vitašienė (400), kadru reikalų instruktorius J. Buika (400), slaptos dalies vedėjas V. Žaldokas (500), sekretoriai-mašininkai M. Kuprevičius ir B. Gecevičius (375), archyvarė E. Pečenkauskaitė (300), vairuotojas A. Kocinas (350), kurjeris-valytojas J. Veriuga (200), sargė-kūrikė O. Veriugienė (200).	11
Metrikacijos skyrius	Vedėjas B. Verikas (450), registrotorė I. Musteikienė (350).	2
Fizinės kultūros komitetas	Instruktorius V. Kugelis (500).	1
Planų komisija	Pirmininkas M. Ostrauskas (600), sekretorius-mašininkas J. Vaitkus (300), ekonomistas-planuotojas S. Kovalskis (525).	3
Prekybos skyrius	Vedėjas J. Urbietis (500), prekybos inspektorius A. Rašitinis (500), prekybos inspektorius A. Ramas (400), sekretorė-mašininkė S. Markevičienė (300).	4

Skyrius	Etatų sąrašas, atlyginimas rubliais	Viso
Darbo skyrius	Vedėjas J. Velbasys (500), sekretorius-mašininkas J. Atraškevičius (300), registruotoja G. Barzdaitė (300).	3
Žemės skyrius	Felčeriai (400), veterinarijos gydytojas (600), sanitaras (200).	3
Vietinės pramonės skyrius	Vedėjas J. Janonis (600), ekonomistas-planuotojas I. Kazlauskas (300), sekretorė-mašininkė L. Rikienė (300).	3

Iš viso: 33 etatai¹².